

Asia: VN/23633/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kehitysvammaliitto pitää hyvänä esityksen tavoitetta välttää lääkkeiden vuosiomavastuun määrän merkittävä nousu ja parantaa näin paljon lääkkeitä käyttävien asemaa. Huomioitava on kuitenkin, että vuosiomavastuu nousee silti. Tämän huomioiminen on tärkeää tilanteessa, jossa myös lääkkeiden arvonlisäveroa ollaan nostamassa ja sosiaaliturvaan kohdistamassa suuria leikkauksia.

Vammaiset ihmiset kokevat muita useammin köyhyyttä, joka haastaa myös terveydestä huolehtimista. Lääkkeiden vuosiomavastuun nousua koskevan esityksen muutos kompensoi maksurasitusta, joka liittyy lääkkeiden arvonlisäveron nousuun 10 %:sta 14 %:iin. Tämän lisäksi olisi huomioitava sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset, jotka uhkaavat pienituloisten toimeentuloa ja mahdollisuuksia huolehtia terveydestään.

- Vammaisfoorumien kyselyyn (2019) vastanneista vammaisista ihmisistä 30 % kertoi terveydenhuollon ja välttämättömien lääkkeiden saannin vaarantuneen köyhyyden vuoksi. Lähes 60 % työikäisistä vammaisista ihmisistä kertoi kokeneensa köyhyyttä, kun koko väestöstä köyhyydessä elävien määrä oli köyhyysraportin mukaan 11,5 %. Köyhyys koski myös työssäkäyviä vammaisia ihmisiä, joista 41 % kertoi kokeneensa köyhyyttä.
- Kehitysvammaiset ihmiset käyttävät lääkkeitä huomattavasti muita ihmisiä useammin. Heille jää myös lääkekorvausten jälkeen maksettavia lääkekuluja keskimäärin huomattavasti enemmän kuin muulle väestölle. Lääkkeiden suurempaan käyttöön liittyvä ero korostuu psyykenlääkkeiden käytössä. (Nurminen ym. 2022) Tähän liittyy joissakin tapauksissa tarpeetonta lääkitystä: psykelääkkeitä käytetään käyttäytymisen ongelmiin, joihin tulisi ja voidaan vaikuttaa muilla keinoilla.

- Osa vammaisista ihmisistä tarvitsee paljon terveydenhuollon ja sairaanhoidon palveluja, jolloin kokonaismaksurasitusta kasvattavat myös terveydenhuollon maksukaton indeksikorotus 2024.

Kehitysvammaliitto ehdottaa, että

- sosiaaliturvan leikkauksista ja muista taloudellista rasiitusta lisäävistä toimenpiteistä tulee tehdä huolelliset vaikutusarviot, jotka huomioivat eri toimien päällekkäiset vaikutukset pienituloisille, kuten vammaisille ihmisille ja vammaislapsiperheille.
- olisi tärkeä tehdä valtakunnallinen selvitys kehitysvammaisten ihmisten psyykenlääkkeiden käytön tilanteesta ja suunnitelma ylilääkityksen purkamiseksi. Tämän avulla voidaan vähentää myös aiheettomia lääkekustannuksia.

Viitteet:

Vammaisfoorumi ry (2019) Miten vammaisten ihmisten oikeudet toteutuvat Suomessa? Työelämä ja köyhyys –teematyöryhmän raportti

Nurminen, F., Rättö, H., Arvio, M., Teittinen, A., Vesala, H. T., and Saastamoinen, L. (2022) Medicine use in people with intellectual disabilities: a Finnish nationwide register study. *Journal of Intellectual Disability Research*, <https://doi.org/10.1111/jir.12988>

Rieppo Susanna
Kehitysvammaliitto